

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZDRAVSTVA I SOCIJALNE SKRBI

PRIJEDLOG
ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PRIMALJSTVU
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

Zagreb, studeni 2010.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PRIMALJSTVU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Hrvatski sabor je 3. listopada 2008. godine donio Zakon o primaljstvu kojim je uređen način djelovanja primalja, standard obrazovanja uvjeti za obavljanje djelatnosti, dužnosti, kontrola kvalitete i stručni nadzor nad radom primalja u Republici Hrvatskoj.

Prema važećem zakonu djelatnost primalja obuhvaća sve postupke, znanja i vještine primaljske skrbi. Pri obavljanju te djelatnosti primalja je obvezna primjenjivati svoje najbolje stručno znanje poštujući načela prava pacijenata, etička i stručna načela koja su u funkciji zaštite zdravlja stanovništva i svakog pacijenta osobno.

Važeća zakonska rješenja komplementarna su s definicijom primaljske skrbi kao osnovnog i bitnog sadržaja djelatnosti primalja kako je određuje Svjetska zdravstvena organizacija navodeći da je primaljstvo integralni dio cjelokupne zdravstvene zaštite i obuhvaća promociju zdravlja, prevenciju bolesti, otkrivanje patoloških stanja majke i djeteta te osiguravanje medicinske pomoći i pružanje prve pomoći u odsutnosti liječnika na svim razinama zdravstvene zaštite.

U cilju usklađivanja domaćeg zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije u poglavlju 3. Sloboda pružanja usluga ovim se zakonskim prijedlogom preuzimaju odredbe Direktive 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o priznavanju stručnih kvalifikacija (u daljnjem tekstu: Direktiva) u dijelu koji se odnosi na obrazovanje i nadležnosti primalja.

Zakonskim prijedlogom precizno se određuje nadležnost primalja. Primalje su kompetentne djelovati unutar zdravstvenog tima u slučajevima kada je potreban multidisciplinarni pristup; primjenjivati sva usvojena znanja iz područja primaljske skrbi, sukladno načelima profesionalne etike i zakonodavstvu, kao i znanja iz porodništva i ginekologije. U obavljanju primaljske skrbi primalje vode potrebnu medicinsku dokumentaciju, planiraju, organiziraju i provode primaljsku skrb, vrednuju plan primaljske skrbi, analiziraju uvjete za njegovo izvođenje i provode kliničku realizaciju planirane primaljske skrbi.

Isto tako primalje u okviru svojih kompetencija utvrđuju trudnoću, vode fiziološku trudnoću i porod na svim razinama zdravstvene zaštite, utvrđuju eventualne patološke promjene u trudnoći i porodu o kojima treba obavijestiti liječnika. Kao dio zdravstvenog tima primalje sudjeluju u praćenju patoloških trudnoća i poroda te kod operativnog dovršenja poroda. Primalje provode prvu opskrbu novorođenčeta, obavljaju nadzor nad zdravim novorođenčetom te prate stanje majke nakon poroda. Važan dio kompetencija primalja odnosi se na edukaciju žena u cilju očuvanja zdravlja, prevencije spolno prenosivih bolesti, planiranja obitelji, seksualnog i reproduktivnog zdravlja kao i na edukaciju u pripremi za roditeljstvo.

Zakonski prijedlog sadrži i rješenja kojima se standard obrazovanja primalja, preuzimajući odrednice Direktive usklađuju s domaćim zakonodavstvom na području obrazovanja. Naime, sukladno Direktivi osposobljavanje primalje obuhvaća minimalno redovno osposobljavanje za primalje, koje obuhvaća najmanje tri godine teoretskog i praktičnog obrazovanja.

Zakonskim prijedlogom uređuje se da temeljno obrazovanje primalje-asistentice stječu uspješnim završavanjem strukovnog obrazovanja za zanimanje primalje -asistentice, u skladu s važećim propisima Republike Hrvatske. Temeljno obrazovanje prvostupnice primaljstva stječu uspješnim završavanjem preddiplomskog studija za zanimanje prvostupnice primaljstva u skladu s važećim propisima Republike Hrvatske

Predloženi zakon uvažava posebnost vremena i procesa pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji te omogućava prilagodbu domaćeg zakonodavstva pravnoj stečevini Europske unije.

III. OCJENA SREDSTVA POTREBNIH ZA PROVEDBU PREDLOŽENOGA ZAKONA

Provedba predloženoga zakona neće imati financijski učinak na državni proračun Republike Hrvatske.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PRIMALJSTVU PO HITNOM POSTUPKU

Zbog potrebe usklađenja domaćeg zakonodavstva s propisima Europske unije na području uređenja profesije primalja sukladno članku 161. Poslovnika Hrvatskoga sabora predlaže se donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o primaljstvu po hitnom postupku.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PRIMALJSTVU

Članak 1.

U Zakonu o primaljstvu („Narodne novine“, br. 120/08) u članku 1. stavak 2. mijenja se i glasi:

„Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na primalje na odgovarajući način primjenjuju se i na osobe sa zanimanjem: primalja - asistentica, medicinska sestra – primalja, medicinska sestra primaljskog smjera, prvostupnica primaljstva, viša medicinska sestra ginekološko-opstetričkog smjera te magistra primaljstva.“

Članak 2.

Članak 7. mijenja se i glasi:

„Temeljno obrazovanje primalje-asistentice stječu uspješnim završavanjem strukovnog obrazovanja za zanimanje primalje -asistentice, u skladu s važećim propisima Republike Hrvatske.

Temeljno obrazovanje prvostupnice primaljstva stječu uspješnim završavanjem preddiplomskog studija za zanimanje prvostupnice primaljstva u skladu s važećim propisima Republike Hrvatske.“

Članak 3.

U članku 11. iza riječi: „ustanovama“ dodaje se zarez i riječi: „ustanovama za strukovno obrazovanje“.

Članak 4.

U članku 14. stavak 1. mijenja se i glasi:

„Voditelj tima primaljske skrbi jest primalja koja je završila najmanje preddiplomski studij, koja je upisana u registar primalja pri Hrvatskoj komori primalja (u daljnjem tekstu: registar) i kojoj je dano odobrenje za samostalni rad.“

Stavak 2. mijenja se i glasi:

„Primaljsku skrb kao član tima (član zdravstvenog tima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, član tima u bolničkoj zdravstvenoj skrbi) provodi primalja koja je upisana u registar i kojoj je dano odobrenje za samostalni rad primalje- asistentice, prvostupnice primaljstva ili magistre primaljstva.“

Članak 5.

U članku 15. stavak 2. mijenja se i glasi:

„Pravo na samostalan rad u okviru nadležnosti određenih ovim Zakonom ima primalja-asistentica, prvostupnica primaljstva i magistra primaljstva koja je upisana u registar i kojoj je dano odobrenje za samostalan rad iz članka 14. stavka 2. ovoga Zakona.“

Članak 6.

Iza članka 15. dodaje se naslov te članci 15.a i 15.b koji glase:

„NADLEŽNOST PRIMALJA

Članak 15.a

Nadležnost primalje- asistentice jest:

- djelovati unutar zdravstvenog tima uz nadzor primalje i/ili liječnika, primjenjivati sva usvojena znanja iz područja primaljske skrbi sukladno načelima profesionalne etike i zakonodavstvu,
- sudjelovati u edukaciji u cilju očuvanja zdravlja i prevencije spolno prenosivih bolesti, ranog otkrivanja ginekoloških bolesti i planiranja obitelji te sudjelovati u provođenju edukacije u pripremi za porod i roditeljstvo,
- pripremiti trudnicu za pregled i dopunske pretrage u trudnoći,
- pripremiti prostor, instrumente i materijal za fiziološki porod,
- provesti postupke predoperativne pripreme i poslijeoperativne njege kod operativnog dovršavanja poroda,
- pripremiti pacijenticu za ginekološki pregled, pomoćne i specijalne pretrage u ginekologiji,
- provesti osobnu higijenu trudnice, roditelje i babinjače, provesti previjanje i kupanje novorođenčeta,
- sudjelovati u edukaciji roditelja o njezi zdravog novorođenčeta i dojenja,
- provesti nadzor nad prehranom trudnice, roditelje i babinjače,
- pratiti opće stanje tijekom bolničkog smještaja/liječenja trudnice, roditelje, babinjače i zdravog novorođenčeta; prepoznavati patološke promjene vitalnih funkcija te o istima odmah izvjestiti primalju i/ili liječnika,
- pripremiti instrumente i materijal za sterilizaciju, pripremiti instrumente i materijal za pregled trudnice te za porod,
- provoditi postupke asepsa, kao i postupke prevencije bolničkih infekcija,

- provesti peroralnu i parenteralnu primjenu lijekova (osim intravenske) ordiniranu od liječnika.

Članak 15.b

Nadležnosti primalja jesu:

- djelovati unutar zdravstvenog tima u slučajevima kada je potreban multidisciplinarni pristup; primjenjivati sva usvojena znanja iz područja primaljske skrbi, sukladno načelima profesionalne etike i zakonodavstvu, kao i znanja iz porodništva i ginekologije,
- voditi medicinsku dokumentaciju o primaljskoj skrbi; planirati, organizirati i provoditi primaljsku skrb; vrednovati plan primaljske skrbi, analizirati uvjete za njegovo izvođenje i provoditi kliničku realizaciju planirane primaljske skrbi,
- provoditi edukaciju u pripremi za roditeljstvo i porod te davati savjete o dojenju,
- utvrđivati trudnoću, voditi fiziološku trudnoću i porod na svim razinama zdravstvene zaštite, utvrditi eventualne patološke promjene u trudnoći i porodu o kojima treba obavijestiti liječnika; u hitnim slučajevima voditi porod na zadak te učiniti manualnu eksploraciju i evakuaciju materišta,
- po potrebi urezivati epiziotomije te šivati epiziotomije i rupture međice 1. i 2. stupnja,
- kao dio zdravstvenog tima sudjelovati u praćenju patoloških trudnoća i poroda te sudjelovati kod operativnog dovršenja poroda,
- provoditi postupke predoperativne pripreme i poslijeoperativne njege nakon operativnog dovršenja poroda te provoditi intravensku terapiju,
- provoditi nadzor nad zdravim novorođenčetom te o eventualnim patološkim stanjima obavijestiti liječnika,
- pratiti stanje majke nakon poroda te razlikovati fiziološki od patološkog tijeka babinja,
- pripremiti i savjetovati ženu za ginekološki pregled te provesti edukaciju u cilju očuvanja zdravlja, prevencije spolno prenosivih bolesti, planiranja obitelji, seksualnog i reproduktivnog zdravlja,
- provesti peroralnu i parenteralnu primjenu lijekova ordiniranu od liječnika.“

Članak 7.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

O B R A Z L O Ž E N J E

Uz članak 1.

Uređuje se područje primjene zakona. Regulira se da se odredbe zakona koje se odnose na primalje na odgovarajući način primjenjuju i na osobe sa zanimanjem: primalja - asistentica, medicinska sestra – primalja, medicinska sestra primaljskog smjera, prvostupnica primaljstva, viša medicinska sestra ginekološko-opstetričkog smjera te magistra primaljstva.

Uz članak 2.

Određuje se način stjecanja temeljnog obrazovanja primalja.

Temeljno obrazovanje primalje-asistentice stječu uspješnim završavanjem strukovnog obrazovanja za zanimanje primalje -asistentice, u skladu s važećim propisima Republike Hrvatske. Temeljno obrazovanje prvostupnice primaljstva stječu uspješnim završavanjem preddiplomskog studija za zanimanje prvostupnice primaljstva u skladu s važećim propisima Republike Hrvatske

Uz članak 3.

Uređuje se da se dodatno usavršavanje primalja osim u zdravstvenim ustanovama i visokim učilištima može provoditi i u ustanovama za strukovno obrazovanje.

Uz članak 4.

Utvrđuju se uvjeti koje mora ispunjavati voditelj tima primaljske skrbi te član tima koji provodi primaljsku skrb.

Uz članak 5.

Uređuje se da pravo na samostalan rad u okviru nadležnosti određenih ovim Zakonom ima primalja- asistentica, prvostupnica primaljstva i magistra primaljstva koja je upisana u registar i kojoj je dano odobrenje za samostalan rad.

Uz članak 6.

Utvrđuju se nadležnosti primalje-asistentice i primalje.

Uz članak 7.

Određuje se dan stupanja na snagu zakona.

ODREDBE VAŽEĆEGA ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuju sadržaj i način djelovanja, standard obrazovanja, uvjeti za obavljanje djelatnosti, dužnosti, kontrola kvalitete i stručni nadzor nad radom primalja u Republici Hrvatskoj. Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na primalje na odgovarajući način primjenjuju se i na osobe sa zanimanjem: primalja-asistentica, primalja-prvostupnica, ginekološko-opstetrička primalja, medicinska sestra primaljskog smjera, viša medicinska sestra primaljskog smjera i viša medicinska sestra ginekološko-opstetričkog smjera.

Izrazi koji se koriste u ovome Zakonu i propisima koji se donose na temelju njega, a koji imaju rodno značenje, bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvaćaju na jednak način muški i ženski rod.

Članak 7.

Temeljno obrazovanje primalje-asistentice stječu uspješnim završavanjem srednjoškolskoga obrazovnog programa za zanimanje primalja-asistentica, u skladu s važećim propisima Republike Hrvatske.

Temeljno obrazovanje primalje-prvostupnice stječu uspješnim završavanjem stručnog dodiplomskog studija za zanimanje primalja-prvostupnica u skladu s važećim propisima Republike Hrvatske.

Članak 11.

Dodatno usavršavanje primalja može se provoditi u zdravstvenim ustanovama ili na visokim učilištima

Članak 14.

Voditelj tima primaljske skrbi jest primalja koja je završila odgovarajući preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij, koja je upisana u registar primalja pri Hrvatskoj komori primalja (u daljnjem tekstu: registar) i kojoj je dano odobrenje za samostalan rad.

Primaljsku skrb kao član tima (član zdravstvenog tima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, član tima u bolničkoj zdravstvenoj skrbi) provodi primalja koja je upisana u registar i kojoj je dano odobrenje za samostalan rad primalje-asistentice, odnosno odobrenje za samostalan rad primalje-prvostupnice. Pravo na upis u registar ima primalja koja je stekla najmanje temeljno obrazovanje za primalje sukladno članku 7. stavku 1. ili članku 7. stavku 2. ovoga Zakona, obavila pripravnički staž i položila stručni ispit.

Uvjeti obavljenoga pripravničkog staža i položenoga stručnog ispita iz stavka 3. ovoga članka ne odnose se na državljane država članica Europske unije.

Na sadržaj, duljinu trajanja pripravničkog staža i način polaganja stručnoga ispita za primalje primjenjuju se odredbe Zakona o zdravstvenoj zaštiti i provedbenih propisa donesenih na temelju toga Zakona.

Članak 15.

Pravo na samostalan rad ima primalja koja je upisana u registar i kojoj je dano odobrenje za samostalan rad iz članka 14. stavka 1. ovoga Zakona.

Pravo na samostalan rad ima i primalja-asistentica i primalja-prvostupnica koja je upisana u registar i kojoj je dano odobrenje za samostalan rad iz članka 14. stavka 2. ovoga Zakona.

Odobrenje za samostalan rad primalje upisane u registar daje, odnosno uskraćuje upravnim aktom tijelo određeno Statutom Hrvatske komore primalja.

Protiv upravnog akta iz stavka 3. ovoga članka nije dopuštena žalba, već se može pokrenuti upravni spor.

Primalja može obavljati djelatnost primaljstva samo u okviru svoje naobrazbe i dodatnoga usavršavanja utvrđenog odobrenjem za samostalan rad.

Odobrenje za samostalan rad produljuje se svakih šest godina.

Uvjete za davanje, obnavljanje i oduzimanje odobrenja za samostalan rad primalja propisuje općim aktom Hrvatska komora primalja.

Na postupak obnavljanja i oduzimanja odobrenja za samostalan rad primalja primjenjuju se odredbe stavka 3. i 4. ovoga članka.